

DOI 10.31558/2519-2949.2022.1.13

УДК 327.5:323.2/(479.243)

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-5228-6253>

Прихненко М. І., Донецький національний університет імені Василя Стуса

ПОЛІТИКА ІДЕНТИЧНОСТІ ЯК ЧИННИК МІЖНАРОДНИХ КОНФЛІКТІВ (КЕЙС НАГІРНОГО КАРАБАХУ)

Стаття присвячена аналізу кейсу конфлікту в Нагірному Карабаху і досліджує місце політики ідентичності в процесах його конфліктного менеджменту. В результаті дослідження було зроблено висновок про те, що саме політика ідентичності виступає у якості одного з базових чинників конфлікту, що досліджується, який заважає його врегулюванню і який не враховується державами-учасниками переговорного процесу. Даний чинник виражається у націоналістичній риторикі, яка, в цілому, апелює до емоційного стану населення як конфліктуючих держав так і спірних територій, розбудовуючи власну риторичку спираючись на трактування історичний подій та явищ, а також культурних особливостей. Ця ситуація робить конфлікт «ірраціональним», мінімізуючи можливості застосування інструментів дипломатії, виключаючи можливість компромісів та підсилюючи вірогідність військового протистояння.

Усвідомлення однозначності позицій сторін конфлікту, їх неохочість до пошуку компромісних рішень виступає у якості «ключа» до вирішення даної проблеми, оскільки потребує зміни підходу до процесу врегулювання. Автором пропонується підхід в межах якого існуючі проблеми та статус-кво переосмислюються в категоріях «минуле-майбутнє» на протизвагу існуючій логіці «друг-ворог». На практиці даний підхід може бути реалізований шляхом поетапного переосмислення імперативів мислення політичних еліт, які містять конфліктогенну складову і, в довгостроковій перспективі, зміни образу мислення політичних еліт. Даний процес повинен бути забезпечений представниками громадянського суспільства та представниками бізнесу, оскільки перші безпосередньо впливають на формування громадської думки та загальної риторики стосовно проблеми, а другі можуть інтегрувати «раціональну складову» у вирішення даного конфлікту. Підсилення впливу зовнішніх гравців на розвиток даних напрямків (в першу чергу шляхом фінансування спільних вірмено-азербайджанських наукових, культурних, бізнесових, інфраструктурних тощо проєктів) у довгостроковій перспективі може призвести до зміни тих складових національних ідентичностей конфліктуючих сторін, які породжують агресивну риторичку. Важливо зазначити, що саме злагоджені дії представників Мінської групи ОБСЄ повинні виступати у якості рушійного механізму цих змін.

Ключові слова: Нагірний Карабах, політика ідентичності, націоналізм.

Феномен етнічного конфлікту виступає у якості однієї з найдавніших форм боротьби між, як окремими індивідами, так і суспільствами, і пройшов у своєму розвитку багато етапів трансформацій, які були пов'язані із змінами особливостей формування та перебудови суспільств на міжнародній арені. У сучасних міжнародних відносинах етнічні конфлікти більшою мірою виражені в іредентизмі та сецесіонізмі, що, в свою чергу, дестабілізує існуючий статус кво системи міжнародної безпеки, формуючи «гарячі точки» на політичній карті світу.

Проблема ускладнюється тим, що дані конфлікти є «ірраціональними» за своєю природою, тобто не дивлячись на те, що в їх основі можуть знаходитись, наприклад, територіальні суперечності, вони, більшою мірою, апелюють до емоцій або трактування історичних подій, які не завжди корелюються із нормами міжнародного права. Це відбувається, у тому числі, через використання учасниками таких конфліктів політики ідентичності, яка має на меті формування лояльних до тієї чи іншої сторони конфлікту верств населення або зовнішніх гравців. А тому, сучасна наука і практика міжнародних відносин потребують їх дослідження з точки зору пошуку ефективних моделей врегулювання даного типу конфліктів.

У контексті дослідження зазначеної проблематики цікавим є кейс Нагірного Карабаху, оскільки, як зазначає Агентство ООН у справах біженців[13], разом із загостренням давно тліючої проблеми Нагірного Карабаху в 1988 році, загострилася і проблема етнічних конфліктів у світі. Цей гірський

анклав, населений переважно людьми, які спілкуються вірменською та є вірменами за походженням, був переданий під юрисдикцію Азербайджану в 1920-х роках і був повністю оточений селами, населеними азербайджанцями. Етнічні чвари, що спалахнули там, після розпаду Радянського Союзу, швидко переросли у відкриту війну. За даними Агентства ООН у справах біженців, понад мільйон людей змушені були тікати – з Нагірного Карабаху до Вірменії, з Вірменії до Азербайджану, з окупованих вірменами секторів Азербайджану в інші азербайджанські села за період Першої карабаської війни [13]. Колосальні масштаби та різноманітні наслідки національних проблем, які були заморожені за часів радянської влади, тепер стали очевидними. І ці проблеми стали причиною двох війн в період після розпаду біполярної системи міжнародних відносин.

Останню з них (44-денну або Другу карабаську війну) було розпочато у вересні 2020 року і закінчено 10 листопада 2020 року після того, як було оприлюднено заяву із умовами перемир'я. Тим не менш, конкретизувавши ці домовленості можна прийти до висновку, що вони припинили військову стадію конфлікту і, по-перше, не вирішують її причини, а по-друге – сформулювали ряд нових питань та протиріч, таких як, наприклад, проблема Зангезурського транспортного коридору.

Досліджуючи дану проблематику представники академічної спільноти, як правило, роблять акцент на таких її складових: етапи розвитку конфлікту [14]; питання дотримання режиму невикористання вогню [10]; місце зовнішніх акторів у процесах конфліктного врегулювання [8]. На нашу думку, в процесі аналізу даного конфлікту недостатньо уваги приділяють саме «першопричині» конфронтації – елементам національної свідомості, які ідентифікують Вірмен та Азербайджанців у якості ворогів.

Виходячи із вище зазначеного, *метою* чинного дослідження є дослідження місця політики ідентичності в процесах конфліктного менеджменту на територіях Нагірного Карабаху.

Аналізуючи процес конфліктного менеджменту в Нагірному Карабаху, дослідниця Айтан Гахраманова згадує про сім правил націоналізму, які можна сформулювати таким чином [6, р.156]:

1. Якщо територія була нашою 500 років, а вашою 50 років, то вона мала б належати нам, оскільки ви просто окупанти.
2. Якби територія була вашою 500 років, а нашою 50 років, вона мала б належати нам, бо кордони не можна змінювати.
3. Якщо територія належала нам 500 років тому, але ніколи відтоді, вона повинна належати нам, бо це колиська нашої нації.
4. Якщо на території проживає більшість наших людей, вона повинна належати нам за правом нації на самовизначення.
5. Якщо на території проживає меншість наших людей, то вона повинна належати нам, оскільки наші люди повинні бути захищені від вашого гніту.
6. Усі вищезазначені правила стосуються нас, але не до вас.
7. Наша мрія про велич – це історична необхідність, а ваша – фашизм.

Дані твердження можна визначити у якості базових в умовах, коли певний етнос або нація намагаються відстоювати своє право на території. Проблема такої логіки з точки зору підтримки загальної системи безпеки в регіоні та мирного співіснування націй-сусідів, полягає в тому, що вона мінімізує інструменти дипломатії, виключає можливість компромісу і, відповідно, підсилює вірогідність військового протистояння. Проаналізуємо конфлікт в Нагірному Карабаху на предмет наявності даної логіки.

Початком конфлікту можна вважати 1918 рік, коли була утворена Азербайджанська Демократична Республіка та Республіка Вірменія, між якими не було визначено та офіційно закріплено територіальний кордон. Згідно з Батумським договором, підписаним 4 червня 1918 р. між Туреччиною та Вірменією, територія останньої обмежувалася районами Араратської долини та басейну Севан. У результаті Карабах стає ареною запеклого протистояння між Республікою Вірменія та Азербайджанською Демократичною Республікою [4].

У червні 1918 року вірменське населення краю проголосило Нагірний Карабах самостійною адміністративно-політичною одиницею, а в 1921 році Вірменія проголосила Нагірний Карабах своєю територією. У 1921 р. Політбюро ЦК РКП (б) прийняло рішення про передачу цих територій Азербайджану, надавши йому широку регіональну автономію, замороживши цим проблему на десятиліття вперед [4].

Тим не менш, вірменська мова стала мовою правосуддя для територій Азербайджану, населених вірменами. Що призвело до спіралі звинувачень, у яких вірмени Карабаху наголошували на дискримінації з боку азербайджанців, які проживають на території, і навпаки: азербайджанці

Карабаху підкреслювали культурне і політичне гноблення з боку вірмен, особливо під час перебування останніх на чолі автономії.

У той же час, центральна влада Радянського Союзу кілька разів принципово не вирішувала ці протиріччя (у 1945, 1963, 1977, 1983 роках). Можна припустити, що це пов'язано з ідеєю формування ідентичності «радянської людини». У контексті Нагірного Карабаху ця політика призвела до суперечок 1987 року між першим секретарем Компартії Азербайджану в Шамхорському райкомі М. Асадовим і жителями вірменського села Чардахлу через протести жителів, які були невдоволені зміною директора раднаргоспу з вірмена на азербайджанця. Ця подія фактично дала поштовх до початку Першої карабаської війни, яка продовжилася до 1994 року [12, р. 615].

Після закінчення «холодної війни» Азербайджан та Вірменія почали апелювати до ідеї включення регіону Нагірного Карабаху та прилеглих територій до його складу, аргументуючи свою позицію елементами політики ідентичності. Держави наголошували або на історичній спадщині, або національній приналежності населення. Вірменія вважає Нагірний Карабах своїм природним кордоном і бар'єром між Азербайджаном і Туреччиною, апелюючи до історичних зв'язків з Нагірним Карабахом, який став основою нового вірменського національного руху і вірменської державності, підкреслюючи наявність абсолютної більшості вірмен в демографічному складі регіону [12, р. 616].

Ця держава офіційно не визнає Нагірно-Карабахську Республіку (НКР), при цьому захищає її право на самовизначення. Це означає, що Вірменія розглядає НКР як воюючу сторону в конфлікті на ряду із Вірменією та Азербайджаном. Під час війни Вірменія підтримувала армію Карабаху і допомогла їй окупувати сім регіонів, що оточують цей анклав. Крім того, значна частина державної еліти сучасної Вірменії є колишніми активістами карабаського руху. Таким чином існує органічний зв'язок ідентичностей між Вірменією та НКР [7, р.52].

Оскільки НКР не визнається жодною державою чи організацією, дії Вірменії міжнародною спільнотою визнаються як порушення норм міжнародного права. Резолюції Ради Безпеки ООН 822, 853, 874 і 884 засуджують дії Вірменії та вимагають поваги до територіальної цілісності Азербайджану. При цьому, варто зазначити, що через дії в Карабаху Вірменію свого часу було виключено із проєкту нафтопроводу Баку-Тбілісі-Джейхан.

Азербайджан також використовує історичні зв'язки з Нагірним Карабахом, який входив до складу мусульманських ханств Гянджі та Карабаху та був частиною азербайджанського соціалістичного руху протягом усього XX століття, апелюючи ще й до того, що ця територія була визнана міжнародною спільнотою як територія Азербайджану [12, р. 616].

Азербайджан намагається захистити свою територіальну цілісність і відмовляється визнавати НКР або розглядати її як сторону в конфлікті. Азербайджан стверджує, що Нагірний Карабах є «невід'ємною частиною» його території і що радянські чиновники незаконно відірвали цей регіон від Азербайджану. У 2005 році президент Азербайджану І. Алієв заявив, що оборонний бюджет Азербайджану буде дорівнювати всьому бюджету Вірменії [7, р. 52-53].

У контексті цього питання слід розглянути, також, позиції зовнішніх гравців. Розглянемо приклад Туреччини. Туреччина та Азербайджан мають тісні історичні та культурні зв'язки, вони говорять мовами однієї мовної сім'ї. Політично Туреччина завжди підтримувала Азербайджан – особливо після розпаду Радянського Союзу, оскільки в історії турецько-вірменських відносин є одна незагойна рана: масові вбивства вірмен в Османській імперії в 1915 році, які парламенти багатьох держав визнали актом геноциду. Туреччина виступає проти такої оцінки. Однак події сторічної давнини, все ще визначають те, як держави позиціонують себе на міжнародній арені [12, р. 615-616].

Дослідники Корі Велт та Ендрю Боуен у роботі «Азербайджан та Вірменія: конфлікт в Нагірному Карабаху» говорять про те, що у 2018 році існувала вірогідність зміни ситуацію в Нагірному Карабаху у зв'язку із приходом до влади у Вірменії Нікола Пашиняна, оскільки це перший лідер держави за останні декілька десятиріч, який не був вихідцем із спірних територій [14, р.4].

Сполучені Штати, Росія та Франція, як співголови Мінської групи, висловили поновлену зацікавленість у взаємодії та привітали готовність обох урядів вжити конкретні заходи для підготовки населення до миру. Спостерігачі відзначали зниження кількості випадків порушення режиму припинення вогню та жертв. Також повідомлялося про те, що сторони замінили військові сили безпеки на кордоні цивільними підрозділами.

Тим не менш, Н. Пашинян зайняв тверду позицію щодо відокремлення спірних територій від Азербайджану. Перший візит у статусі керівника держави політик зробив саме до Нагірного Карабаху, де закликав включити місцеву владу до переговорного процесу.

У березні 2019 року Н. Пашинян та президент Азербайджану Ільхам Алієв провели офіційну зустріч за сприяння співголів Мінської групи, у результаті якої було задекларовано прагнення до посилення режиму припинення вогню та вдосконалення механізмів ведення переговорів [9]. Тим не менш, не зважаючи на очікування, у вересні 2020 року було розпочато Другу карабаську війну.

Процес управління даним конфліктом концентрує свою увагу саме на необхідності збереження режиму відсутності військових зіткнень. Останнім здобутком у врегулюванні даного конфлікту вважається угода від 9 листопада 2020 року [14, р.13-15]. Крім припинення вогню та обміну полоненими та загиблими, пункти включають наступне: повернення територій навколо Нагірного Карабаху під контроль Азербайджану; введення російських миротворців у зону конфлікту; створення миротворчого центру для моніторингу режиму припинення вогню; виведення вірменських військ з регіону; утримання сухопутного коридору між Вірменією та Нагірним Карабахом; створення наземного транспортного коридору через Вірменію між материковою частиною Азербайджану та азербайджанським ексклавом Нахічевань (розташований на захід від Вірменії).

Де-факто, дані умови означають наступне. Військові сили обох сторін залишаються на своїх позиціях, які було зайнято під час військових операцій, а миротворчий контингент має бути розгорнутий вздовж лінії зіткнення. Тобто, це положення дозволило Азербайджану утримати здобутки як навколо, так і в середині Карабаху.

Окрім цього, умови перемир'я вимагали від вірменських сил покинути території, що оточують Карабах, а саме райони Кельбаджар, Лачин і Агдам. На практиці, виведення цих військ супроводжувалося міграцією тисяч етнічних вірмен як із своїх давніх поселень так і тих, на яких вони проживали починаючи з кінця XX століття.

Невирішеним залишається принципове питання статусу Нагірного Карабаху, що фактично є суттєвою проблемою, оскільки воно блокує будь-який прогрес в офіційних переговорах. І Вірменія, і Азербайджан так і не можуть знайти консенсус щодо цього питання, незважаючи на весь міжнародний тиск і підтримку.

У грудні 2021 року Н. Пашинян, дотримуючись «традиційної» риторики, наголосив на тому, що в рамках ООН вирішити цю проблему неможливо, оскільки організація визнає Карабах територією Азербайджану [1]. Тобто перемир'я 2020 року принципово не вплинуло, що найменше, на офіційну позицію Вірменії з цього питання. Угода про припинення вогню дестабілізувала внутрішньополітичну ситуацію у Вірменії. Після її оголошення, протестувальники у Вірменії напали на урядові будівлі та тимчасово заблокували парламент держави. Голову парламенту Арарата Мірзояна було госпіталізовано після нападу на його кортеж. Прем'єр-міністра держави протестувальники та опозиційні сили закликали піти у відставку [3]. На нашу думку, ці події можна розглядати як свідчення того, що радикальні настрої у Вірменії стосовно питання спірних територій є результатом настроїв переважно громадян держави, а не окремих політичних сил.

Томас де Ваал у матеріалі опублікованому в the New York Times аналізуючи події 2020 року зазначив, що лідери Вірменії та Азербайджану потрапили в пастку власної риторики, обіцяючи їхній громадськості повну перемогу, що є утопічною ідеєю. Вони використовували статус-кво як зброю, щоб нівелювати питання власної легітимності та відвернути увагу громадян від соціально-економічних проблем.

У цілому, сюжети, які було проаналізовано в контексті як витоків конфлікту, так і поточної ситуації, є прямим або опосередкованим підтвердженням тих правил націоналізму, про які згадувалося вище. Відповідно, в Нагірно-Карабаському конфлікті чітко прослідковується деструктивний вплив елементів політики ідентичності як з боку Вірменії, так і Азербайджана. При цьому, варто відмітити те, що вона є цілком виправданою з точки зору цілей та задач, які ставлять перед собою сторони даного конфлікту. Якою ж є практична значущість отриманого висновка?

На нашу думку, усвідомлення однозначності позицій сторін конфлікту, їх несхильність до пошуку компромісних рішень потребує зміни підходу до процесу врегулювання. Вільям Зартман, Марк Енстей та Пауль Міртс у роботі «Слизький шлях до геноциду: скорочення конфліктів ідентичностей та запобігання масовим вбивствам» [15, р. 134-136] наголошуючи на важливості ролі медіатора у вирішенні конфліктів подібних Нагірному Карабаху, акцентують увагу на довгостроковій стратегії подолання «конфліктної риторики» шляхом переосмислення наявних проблем не в категоріях «друг-ворог», а в категоріях «минуле-майбутнє», коли акцент робиться на аналізі поточної ситуації через призму розвитку тих чи інших суспільств і потенційного впливу затяжного конфлікту на їх майбутнє.

На практиці даний підхід може бути реалізований шляхом поетапного переосмислення імперативів мислення політичних еліт, які містять конфліктогенну складову і, в довгостроковій перспективі, зміни образу мислення політичних еліт. Даний процес повинен бути забезпечений представниками громадянського суспільства та представниками бізнесу, оскільки перші безпосередньо впливають на формування громадської думки та загальної риторики стосовно проблеми, а другі можуть інтегрувати «раціональну складову» у вирішення даного конфлікту. Підсилення впливу зовнішніх гравців на розвиток даних напрямків (в першу чергу шляхом фінансування спільних вірмено-азербайджанських наукових, культурних, бізнесових, інфраструктурних тощо проєктів) у довгостроковій перспективі може призвести до зміни тих складових національних ідентичностей конфліктуючих сторін, які породжують агресивну риторику. Важливо зазначити, що саме злагоджені дії представників Мінської групи ОБСЄ повинні виступати у якості рушійного механізму цих змін.

Тим не менш, варто взяти до уваги думки дослідників даного конфлікту, які говорять про проблему Нагірного Карабаху як елемент процесу боротьби за владу та зони впливу в Каспійському регіоні [7, р. 49].

Таким чином, маємо підстави зробити висновки на підсумок нашого аналізу. За своєю природою конфлікт в Нагірному Карабаху є ірраціональним, тобто розбудованим навколо трактувань історичної спадщини та існуючих настроїв у громадян конфліктуючих сторін. Одним з його базових опор виступає політика ідентичності, яку проводять основні учасники конфлікту, яка спрямована, з одного боку, на демонізацію опонента і формування образу ворога, а з іншої – на аргументацію територіальної приналежності спірних територій, що в свою чергу сформувало безкомпромісність сторін у переговорному процесі та нехтуванням нормами міжнародного права, які регламентують дану суперечність. І в процесі управління конфліктом, цій складовій не приділяється достатньої уваги.

Можливим інструментом вирішення даного конфлікту може стати довгострокова стратегія, спрямована на переосмислення та трансформацію тих елементів ідентичності конфліктуючих сторін, які спонукають до сприйняття конфліктної ситуації через призму «друг-ворог», а не, наприклад, «минуле-майбутнє». При цьому, рушійною силою імплементації даної стратегії повинна стати міжнародна спільнота в особі Мінської групи ОБСЄ, яка б відігравала роль «політичної волі до змін» для учасників даного конфлікту та повинна, де-факто, розпочати процес впровадження власної політики ідентичності, спрямованої на стимулювання зрушень в громадянському секторі та економічній співпраці як тих сферах, що можуть виступити у якості інструменту трансформації. Найбільш принциповим питанням виступає пошук того спектру наративів, який зможе замінити існуючу конфліктогенну риторику, що і є об'єктом подальших наукових пошуків.

Бібліографічний список:

1. Пашинян заявил о трудностях с определением статуса Нагорного Карабаха. URL: <https://www.interfax.ru/world/812501> (дата звернення: 11.01.2022).
2. An overview of the current situation. *European Movement International*. URL: <https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2015/05/2013.09-Current-situation-Nagorno-Karabakh.pdf> (дата звернення: 06.11.2021).
3. Armenian government under attack following war defeat. URL: <https://eurasianet.org/armenian-government-under-attack-following-war-defeat> (дата звернення: 11.01.2022).
4. Artsakh – Karabakh in 1918-1920. URL: <https://armenian-history.com/artsakh-karabakh-in-1918-1920/> (дата звернення: 18.12.2021).
5. De Waal T. The Nagorny Karabakh Conflict in its Fourth Decade. *CEPS Working Document*. 2021. № 2. URL: https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2021/09/WD2021-02_The-Nagorny-Karabakh-Conflict-in-its-Fourth-Decade.pdf (дата звернення: 18.12.2021).
6. Gahramanova A. Identity conflicts and its implications for conflict management. *UNISCI Discussion papers*. 2006. №11. P. 153 – 186.
7. Gorgulu A. The dispute over Nagorno-Karabakh: a protracted conflict. *Review of Armenian Studies*. 2012. № 25. P. 47 – 66.
8. Gurbanov I. Karabakh Peace Talks Break Down as Azerbaijan and Armenia Operate at Cross-Purposes. *Eurasia Daily Monitor*. 2019. Volume: 16 Issue: 29. URL: https://www.academia.edu/39159207/Ilgar_Gurbanov_Karabakh_Peace_Talks_Break_Down_as_Azerbaijan_and_Armenia_Operate_at_Cross_Purposes_The_Jamestown_Foundation_2019 (дата звернення: 12.01.2022).
9. Joint Statement by the Foreign Ministers of Armenia and Azerbaijan and the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group. 29 March 2019. URL: <https://www.osce.org/minsk-group/415643> (дата звернення: 12.01.2022).
10. Klever E. The Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan: Post-war Prospects for Nagorno-Karabakh. URL: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/nagorno-karabakh-conflict/264-post-war-prospects-nagorno-karabakh> (дата звернення: 20.11.2021).

11. Press Statement by the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group. 16 January 2019. URL: <https://www.osce.org/minsk-group/409220> (дата звернення: 12.01.2022).
12. Prykhnenko M. Identity politics and the Nagorno-Karabakh conflict. The XXVI International Science Conference «Topical issues of practice and science», May 18 – 21, 2021, London, Great Britain. P. 614 – 617.
13. UNHCR publication for CIS Conference (Displacement in the CIS) – Conflicts in the Caucasus. 01 May 1996. URL: <https://www.unhcr.org/publications/refugeemag/3b5583fd4/unhcr-publication-cis-conference-displacement-cis-conflicts-caucasus.html> (дата звернення: 20.11.2021).
14. Welt C., Bowen A.S. Azerbaijan and Armenia: The Nagorno-Karabakh Conflict. *Congressional Research Service*. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/R46651.pdf> (дата звернення: 20.11.2021).
15. William Zartman I., Anstey M., Meerts P. The Slippery Slope to Genocide: Reducing Identity Conflicts and Preventing Mass Murder. Oxford: Oxford University Press, 2012. 432 p.

References:

1. Pashinian zaiavil o trudnostiakh s opredeleniem statusa Nagornogo Karabakha. URL: <https://www.interfax.ru/world/812501> (Access date: 11.01.2022).
2. An overview of the current situation. *European Movement International*. URL: <https://europeanmovement.eu/wp-content/uploads/2015/05/2013.09-Current-situation-Nagorno-Karabakh.pdf> (Access date: 06.11.2021).
3. Armenian government under attack following war defeat. URL: <https://eurasianet.org/armenian-government-under-attack-following-war-defeat> (Access date: 11.01.2022).
4. Artsakh – Karabakh in 1918-1920. URL: <https://armenian-history.com/artsakh-karabakh-in-1918-1920/> (Access date: 18.12.2021).
5. De Waal T. The Nagorny Karabakh Conflict in its Fourth Decade. *CEPS Working Document*. 2021. №2. URL: https://www.ceps.eu/wp-content/uploads/2021/09/WD2021-02_The-Nagorny-Karabakh-Conflict-in-its-Fourth-Decade.pdf (Access date: 18.12.2021).
6. Gahramanova A. Identity conflicts and its implications for conflict management. *UNISCI Discussion papers*. 2006. №11. P. 153 – 186.
7. Gorgulu A. The dispute over Nagorno-Karabakh: a protracted conflict. *Review of Armenian Studies*. 2012. № 25. P. 47 – 66.
8. Gurbanov I. Karabakh Peace Talks Break Down as Azerbaijan and Armenia Operate at Cross-Purposes. *Eurasia Daily Monitor*. 2019. Volume: 16 Issue: 29. URL: https://www.academia.edu/39159207/Ilgar_Gurbanov_Karabakh_Peace_Talks_Break_Down_as_Azerbaijan_and_Armenia_Operate_at_Cross_Purposes_The_Jamestown_Foundation_2019 (Access date: 12.01.2022).
9. Joint Statement by the Foreign Ministers of Armenia and Azerbaijan and the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group. 29 March 2019. URL: <https://www.osce.org/minsk-group/415643> (Access date: 12.01.2022).
10. Klever E. The Nagorno-Karabakh conflict between Armenia and Azerbaijan: Post-war Prospects for Nagorno-Karabakh. URL: <https://www.crisisgroup.org/europe-central-asia/caucasus/nagorno-karabakh-conflict/264-post-war-prospects-nagorno-karabakh> (Access date: 20.11.2021).
11. Press Statement by the Co-Chairs of the OSCE Minsk Group. 16 January 2019. URL: <https://www.osce.org/minsk-group/409220> (Access date: 12.01.2022).
12. Prykhnenko M. Identity politics and the Nagorno-Karabakh conflict. The XXVI International Science Conference «Topical issues of practice and science», May 18 – 21, 2021, London, Great Britain. P. 614 – 617.
13. UNHCR publication for CIS Conference (Displacement in the CIS) – Conflicts in the Caucasus. 01 May 1996. URL: <https://www.unhcr.org/publications/refugeemag/3b5583fd4/unhcr-publication-cis-conference-displacement-cis-conflicts-caucasus.html> (Access date: 20.11.2021).
14. Welt C., Bowen A.S. Azerbaijan and Armenia: The Nagorno-Karabakh Conflict. *Congressional Research Service*. URL: <https://sgp.fas.org/crs/row/R46651.pdf> (Access date: 20.11.2021).
15. William Zartman I., Anstey M., Meerts P. The Slippery Slope to Genocide: Reducing Identity Conflicts and Preventing Mass Murder. Oxford: Oxford University Press, 2012. 432 p.

Prykhnenko M. I. Identity politics as a factor of international conflict: the Nagorno-Karabakh case

The present article is devoted to the problem of the Nagorno-Karabakh conflict. It investigates the place of identity politics in the processes of its conflict management. It is concluded that identity politics is one of the main factors in the conflict, which hinders its resolution and is not taken into account by the states parties of the negotiation process. This factor is expressed in nationalist rhetoric, which, in general, appeals to the people's emotions of both conflicting parties and disputed territories. The rhetoric is based on the interpretation of historical events and phenomena, as well as cultural features. This situation makes the conflict «irrational», minimizing the possibility of using the tools of diplomacy, eliminating the possibility of compromise and increasing the possibility of military confrontation.

Awareness of the unambiguous positions of the parties to the conflict, their reluctance to seek compromise solutions acts as a «key» to solving this problem. It requires a change in approach to the settlement

process. The author proposes an approach within which the existing problems and the status quo are rethought in the categories of «past-future» as opposed to the existing logic of «friend-enemy». In practice, this approach can be implemented by gradually rethinking the imperatives of thinking of political elites, which contain a conflict component and, in the long run, changing the way of thinking of political elites. This process should be provided by representatives of civil society and business because of their direct effect on the public opinion and general rhetoric about the problem. This approach can help to integrate a «rational component» in resolving this conflict. Increasing the influence of external players on the development of these areas (primarily by financing joint Armenian-Azerbaijani scientific, cultural, business, infrastructure, etc. projects) in the long run may change those components of national identities of conflicting parties that generate aggressive rhetoric. It is important to note that the concerted actions of the OSCE Minsk Group should be the driving force behind these changes.

Keywords: Nagorno-Karabakh, identity politics, nationalism.